

”גם לנשמה מגיע אוכל”

הזאת לחשה חידושים ואקטואליה לפי סדר פרשיות השבוע

פרשת כי תשא שנת תשפ”ג

1. האם חייבים לתת מחצית השקל בפעם אחת או שאפשר לתת את זה בתשלומים? הוכח מפרשת השבוע!
2. מדוע אדם עשיר שיש לו הרבה כסף מצווה התורה שלא ייתן יותר הרי יש לו הרבה?
3. מדוע הראה הקב"ה למשה רבינו מטבע של אש למחצית השקל ולא הראה לו מטבע רגילה?
4. כאשר יבנה המקדש האם יהיה אפשר להעביר חצאי שקל מבבל לא"י בהעברה בנקאית? הוכח מפרשת השבוע!
5. האם בשבת יש עניין לישון יותר מימות החול כדי לקיים מצות עונג שבת? הוכח מפרשת השבוע!
6. כשיבנה המקדש האם יהיה אפשר להעביר חצאי שקל מחו"ל לארץ ישראל בהעברה בנקאית? הוכח מפרשת השבוע!
7. אדם שלא יודע איזה חודש היום ואין באפשרותו לבדוק זאת, ויש לפניו את כל המצוות הנוהגות במועדים כיצד ינהג למעשה?
8. האם כשיורד גשם מותר לרוץ בשבת? הוכח מפרשת השבוע!
9. מי היה בשבת יותר גבוה מאשר בימי החול?
10. האם בשבת יותר קל לחדש חידושי תורה מאשר בימי החול ויש יותר חיוב על כך? הוכח מפרשת השבוע!
11. האם מותר לחלל שבת לחולה שיש בו סכנה תרופה ניסיונית שעדיין זה לא בטוח שהתרופה מרפא?
12. מדוע לחלל שבת על חולה מותר ואילו להתפלל על חולה אסור בשבת?
13. האם בשבת יש עניין לישון יותר מימות החול כדי לקיים מצות עונג שבת?
14. שני חולים שצריכים מכונת הנשמה לאחד יש סיכוי לחיות רק חיי שעה ולשני חיי עולם ואפשר להציל רק אחד, את מי להעדיף? הוכח מפרשת השבוע!
15. איך היה מותר למשה רבינו לשבור את הלוחות הרי עובר על איסור של לא תעשון כן לה' אלוהיכם?
16. מדוע לחלל שבת על חולה מותר ולהתפלל על חולה אסור בשבת?
17. חולה שיש בו סכנה בשבת שצריך כמה דברים ויש את זה לשכנו האם יש לו חיוב לתת את זה כדי למנוע חילול שבת?
18. חולה בשבת שקר לו האם מותר להדליק בעבורו חימום למרות שאפשר לחממו על ידי שמיכה עבה? הוכח מפרשת השבוע!
19. שני חולים הצריכים מכונת הנשמה שאחד יש לו סיכוי לחיות רק חיי שעה והשני חיי עולם ואפשר להציל רק אחד האם מותר להעדיף את החיי עולם? הוכח מפרשת השבוע!
20. לאיזה דבר במלאכת המשכן השתמשו עם דם של חיה טמאה הגדלה בהודו?
21. האם עם ישראל ישבו בסוכה ונטלו ארבעת המינים בהיותם במדבר? הוכח מפרשת השבוע!
22. האם מותר לתרום כליה כאשר יודע שעל ידי זה יפסיד מצות צום ביום כיפור?
23. אדם שחייב לבייש כהן או ישראל מי עדיף? הוכח מפרשת השבוע!
24. האם מותר לכימאי לבשל שוקולד, כדי לדעת האם יש בו בשר בחלב? הוכח מפרשת השבוע!
25. סיגריה שנטף עליה טיפת חלב וגם שומן של בשר, האם מותר לעשן את הסגריה?

חידה:

1. איך יתכן שיהיה מצוה לומר לנכרי בשבת לרצף מדרכות?

עלון זה יוצא לאור בס"ד ע"י בית המדרש "בית - יוסף"
לע"נ רבי יוסף ב"ר יצחק ז"ל ויצמן
רחוב קרית יערים 32 גבעת זאב

ניתן לקבל את העלון מידי שבוע: בהודעה לווצאפ: 052-8144488 או בהודעה למייל: m3138357@gmail.com

האם חייבים לתת מחצית השקל בפעם אחת או שאפשר לתת את זה בתשלומים? הוכח מפרשת השבוע!

ובספר ראשית בכורים כתב בדעת הרמב"ם דלא מהני בזה אחר זה אפילו בדיעבד.

ובקריית ספר ריש הלכות שקלים כתב וז"ל: ואינו נותנו מעט אלא כולו כאחד בפעם אחד דכתיב לא ימעט ממחצית השקל, דאי למימר שיתן חצי שקל הוי סגי לכתוב ייתן חצי שקל, וקאמר לא ימעט דר"ל אפילו בנתינה לא ימעט ממחצית השקל, עיין בהחיד"א בספרו נחל קדומים בפרשת השבוע.

ובספר אמרי בינה בהלכות פדיון הבן (סימן ח') כתב דלפי זה אף בדיעבד לא יצא מדבעין קרא לכך, אם כן קשה מה שונה מחצית השקל מפדיון הבן.

נראה לתרץ: על פי מה שכתב בצפנת פענח הלכות שקלים דלכן לא ייתן בפעמים רבות ויצטרפו לשיעור מחצית השקל, ע"פ מה דאמרינן בגמ' בגזל הגר דהחזירו לחצאי לא יצא משום דאשם קרוי רחמנא, הכי נמי בשקלים אי אפשר לחצאין.

מדוע אדם עשיר שיש לו הרבה כסף מצווה התורה שלא ייתן יותר הרי יש לו הרבה?

על כן הטבתי אשר דברתי העשיר לא ירבה והדל וכו', כי כלם שווים לפניו יתברך. וזהו אומרנו לכפר על נפשותיכם, כי שוות הן.

השפת אמת (בפרשת השבוע) מבאר בשם החידושי הר"ם: כי ב' בחינות נדבה היה, להעשיר היה הנדבה שיעצור עצמו ע"י רצון המקום, והעני שיתנדב יותר מכפי יכולתו שכל אחד עושה מה שרצון הבורא נגד טבעו, לכן ציווה התורה העשיר לא ירבה והדל לא ימעט.

החיד"א בספרו פני דוד מבאר: על פי מה שכתבו הראשונים טעם למחצית השקל להורות אחדות כי כל איש ישראל חייב לאהוב חברו כאלו הם גוף אחד אי לזאת זה יתנו כל אחד מחצית השקל דהוא וחברו היו לאחדים ובין שניהם שקל שלם, ולכן העשיר לא ירבה והדל לא ימעט, ועשיר ורש נפגשו אידי ואידי חד שיעורה, עד כאן דבריהם ואפשר להרחיב העניין כי מהשקלים לוקחים קרבנות צבור תמידין ומוספין הבאים לכפרת ישראל ורמזו במחצית השקל כי הקרבנות אינם מכפרים אלא כשישראל הם באחדות אחד וכל איש יחשוב כאלו הוא וחברו אחד והגם כי הוא עשיר וחברו עני העושר והכבוד לבר מגופיה אך הנפש שהיא העיקר כשם שנפשו היא חלק אלוה ממעל גם נפש העני כאלו בני אל חי ואם יש שנאת חנם ביניהם אף שיש בידם תורה ומצות דא.

החזקוני מבאר: שאם ירבה העשיר והדל ימעט לא יהיה החשבון נודע ע"י השקלים.

מדוע הראה הקב"ה למשה רבינו מטבע של אש למחצית השקל ולא הראה לו מטבע רגילה?

האובה ישראל (על התורה פרשת שקלים) מסביר: שהטבע של האש שהיא קופצת מלמטה ומלמעלה למטה, ולכן הי' המטבע של אש, לרמז שאף שירדו ממדרגתם ע"י חטא העגל, מ"מ עדיין יכולים הם לעלות למעלה בחזרה למדרגתם הקודמת.

ואולי אפשר עוד לומר שהכוונה היא: שצריך לתת צדקה במסירות נפש וזה הכוונה במה שהראה לו הקב"ה דווקא מטבע של אש דרומות על מסירות נפש.

עוד אפשר לומר: על פי מה דאיתא בגמרא במסכת תענית (דף ז' ע"א) על הפסוק "הלא כה דברי כאש" (ירמיהו כג) למה נמשלו דברי תורה לאש, מה אש אינו דולק ע"י יחיד אף דברי תורה אינם מתקיימים ביחידות, לזיון דמאש ילפינן דלבד אי אפשר, לכן הראה לו הקב"ה מטבע של אש, שבאים לומר לך: אדוני היקר, כדאי מאוד שתסתכל מה קורה מסביב בעולם - כמו שאש אינו דולק יחיד כן אדם אינו דולק יחיד לכן דווקא צריך מחצית להורות שבלי השני אי אפשר לכלום.

כאשר יבנה המקדש האם יהיה אפשר להעביר חצאי שקל מכלל לא"י בהעברה בנקאית? הוכח מפרשת השבוע!

והנה הגר"מ פיינשטיין זצוק"ל כתב בספרו אגרות משה (יו"ד ח"א סימן קצ): ...ולולא דמסתפינא הייתי אומר דודאי צריך ליתן שקלים דווקא במטבע גם מדאורייתא ועיין בשיירי קרבן בירושלמי שם (ריש פרק ב) דסובר כן, וילפינן מזה יתנו... ולכן הייתי אומר דאף דצריך ליתן השקלים דווקא בכסף, מ"מ לאחר שהקדיש שקלו ורוצה לשלחו למקדש יכול לחלל מן הדין אף בשווה כסף דאז הוא ככל הקדש שנפדה גם בשווה כסף. ואף שעדיין ברשות הבעלים הוא שאם יאבד קודם שייתרם יתחייבו באחריותם מ"מ מאחר שהקדישו יצא כבר ידי מצות נתינת השקל. והאחריות שעליו אינו משום שלא קיים המצווה כל זמן שלא בא למקדש דאם כן איך היה יוצא כשנאבד בדרך אחר שנתרמה התרומה דאף שלא פשע בזה שנאבד מ"מ הרי לא בא למקדש ולא קיים המצווה, וגם איך שייך לחוש שמא יוזלו, הא כיון שלא קיימו המצווה יהיו מחוייבין להשלים מה שיוזלו. אלא ודאי שיצא המצווה יתיקף בהפרשה... ולכן כיון שיצא חיוב המצווה יתיקף כשהקדיש השקל הוא ככל הקדש שיכול לפדותו בכל דבר מן הדין לבד מקרקעות ועבדים ושטרות, רק מתק"ח שמא יוזלו יכול לצרפם דווקא למטבעות זהב, אף שגם כן לגבי כסף אפשר שיוזלו מאחר דכספא טבעא, משום דלא שכיח בהו יוקרא וזולא כ"כ. וזהו מה דהוצרך הירושלמי לומר הטעם למה אין מצרפין למרגלית משום שמא תוזלו... עכ"ל. הרי לפנינו שאת מחצית השקל עצמו חייב להפריש דווקא בכסף ממש, ואם כן יכול לחלל את הכסף על שווה כסף מחוץ מעבדים שטרות וקרקעות, וממילא בעניינת פשוט שאי אפשר להעביר את הכסף בהעברה בנקאית, כי צריך להפריש כסף ממש, ואף אי אפשר לחלל את השקל על הכסף שמונח בבנק,

"ונתנו איש כופר נפשו וכו' העשיר לא ירבה והדל לא ימעט" (ל ב)

הנה הרמב"ם בהלכות שקלים (פ"א ה"א) כתב: מצות עשה מן התורה ליתן כל איש מישראל מחצית השקל בכל שנה ושנה, אפילו עני המתפרנס מן הצדקה חייב, וכו' ואינו נותנו בפעמים רבות היום מעט ולמחר מעט אלא נותנו כולו כאחת בפעם אחת.

ובמנחת חינוך (מצוה ק"ה) העיר שהכסף משנה לא ציון היכן המקור של הרמב"ם דלא יוצא אם נתן בתשלומים ומניחו בצ"ע.

ובמהרי"ט אלגזי הלכות בכורות (פרק ח') וכן השם משמואל (פרשת וייקהל) בשם אביו האבני נזר הקשו על הרמב"ם מאי שנא מחצית השקל מפדיון הבן דמחוייב לתת חמש סלעים, ומבואר בגמרא במסכת בכורות (דף נ"א) דאפילו בזה אחר זה יצא, ומדוע במחצית השקל צריך לתת בפעם אחת? ומתוך: דלכתחילה דווקא קאמר, שיתן מחצית השקל בבת אחת למצווה מן המובחר, אבל בדיעבד שיצא בנתינתו לחצאין, א"כ הנפקא מינה הוא לענין דינא דבפדיון נמי היינו דווקא בדיעבד כלשון הברייתא אבל לכתחילה צריך ליתן בבת אחת.

"ונתנו איש כופר נפשו וכו' העשיר לא ירבה והדל לא ימעט" (ל ב)

והקשו האלשיך הקדוש, האברבנאל וכן החיד"א בספרו פני דוד: יש להבין מדוע עשיר שיש לו הרבה כסף ציווה התורה שלא ייתן יותר, הרי יש לו הרבה?

המהרי"ט דיסקין בפרשת השבוע כתב דבאמת משה רבינו נתקשה בקושיה זו, וזה כוונת המדרש המובא ברש"י בפרשה שהתקשה משה במחצית השקל, דהיינו מדוע שהעשיר לא ייתן יותר והרי יש לו הרבה כסף והוא רוצה לתת עוד:

וישנם כמה וכמה הסברים מדוע שכולם שווים:

האברבנאל מבאר: לפי שלהיות השקלים ההם כופר נפשם וצדקה להצילם ממות המגפה, והיו כל בני האדם שווים בחיותם, היה מהראוי שתהיה הצדקה והתיקון ההוא שווה בהם כי נפש אחת חיונית להם והמחיה ומציל ממות אחת ימלטם.

עוד מבאר האברבנאל: שהקב"ה חשש שאם היה מביא כל אדם באותה צדקה כסף כפי בחירתו ורצונו, כבר ימצא אדם פחות ונבזה שנתעשר ויביא הרבה כסף חשוב וכבוד שירד מנכסיו ולא יוכל להביא כמוהו וכדאי בזיון וקצף אל הנכבדים אנשי השם, לכן כדי שלא יבוש ולא יכלם שום אדם צווה שיהיו הכול שווים בתרומה הזאת. וכעין זה כתב באלשיך הקדוש וז"ל ואם הייתי מביד על העשיר או מרשהו שירבה ומיקל על דל, הלא יראה כי נפש העשיר חשובה יותר ויקר פדיונה כי לא על חנם העשירו קונו.

"זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל" (ל ג)

ובירושלמי במסכת שקלים (פרק א') מובא ברש"י אמר רבי מאיר כמין מטבע של אש הוציא הקדוש ברוך הוא מתחת כסא כבודו והראהו למשה ואמר לו זה יתנו כזה יתנו.

יש להקשות: מזה העניין במטבע של אש? מדוע הראה הקב"ה למשה רבינו מטבע של אש למחצית השקל ולא הראה לו מטבע רגילה?

הבעל שם טוב על התורה מבאר: על פי משל באדם אחד שלמד אצל צורף אומנתו, ואחר שלמדו האומנות רשם לו ברשימה סדר האומנות ולא רשם שישים גחלת של אש בתחילת המלאכה, כי הוא העיקר ואין צריך להזכירו, והוא טעה בזה וסבר וכו', והנמשל מובן, כי העיקר כשיש ניצוץ אש להתלהב. וכן כתב בכתב סופר (כי תשא) שלכן דווקא חצי להראות שהנתינה זה רק חצי העיקר התלהבות ולכן הראה לו דווקא מטבע של אש. העם אלימלך מבאר: שיתנהגו עם כספיהם כזה שהוא אש מתחת כסא הכבוד דאש שורף ואש מחמם, דהיינו אם חס וחלילה מתנהג בכספו שלא כהוגן אז שורפתו, ואם מתנהג כשורה בצדקה בלב שלם וגמילות חסדים אזי המצווה הזאת מגעת עד כסא הכבוד ומחמתו מגיע לעונג רב בזה ובבא.

"זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל בשקל הקדוש" (ל ג)

נאמר בגמרא במסכת שקלים (דף ה ע"א, פ"ב ה"א): מצרפין שקלים לדרכונות, מפני משוי הדרך, והגמרא שאלה ויעשו אותם מרגלית, מתרצת הגמרא שחוששים שמא יזילו המרגליות ונמצא הקדש מפסיד, לולא זאת היה אפשר לצרף שקלים למרגליות.

ויש לעיין בימינו שאפשר להעביר כספים באמצעות הוראה בנקאית, דהיינו הגזברים שבבבל יכניסו לבנק את כסום חצאי השקלים, והבנק ייתן הוראה לבנק

בירושלים לתת לגזברים נחסוך בזה את הטורח של שליח היוצא מבבל, וגם נחסוך את ההקדמה של הכרזה מתחילת החורף, כמבואר בתחילת מסכת שקלים (דף ב ע"א) בני בבל משמיעים על השקלים מראשו של חורף. והנה בגמרא במסכת ביצה (דף ד ע"ב) שואלת הגמרא: והאידנא דידעינן בקיבועה דירחא וקא עבדינן תרי יומא? מתרצת הגמרא משום זמנים דגזרו מלכות גזירה, ואתי לקולקלה. ונראה שבאמצעות העברה בנקאית אין מקום לחשוש, כי בית הדין לא ייתן לבנק בבל את חצאי השקלים עד שתקבל הידיעה שבירושלים קבלו את הכסף חצאי השקלים להקדש, שהרי הגמרא שאלה למה לא קונים בחצאי השקלים מרגליות, ואת המרגליות נחלל על חצאי השקלים מהכסף של המרגליות, רואים מכאן שלא צריך לתת לגזבר את חצי השקל שתרם התורם לגזבר. ומאם כן יש לשאול הלכתא למשיחא, האם אפשר יהיה לתרום הכסף בהעברה בנקאית?

משנים מתקנת חכמים, ולא משנים את צורת הגביה ממה שתיקנו חז"ל על פי רוח קדשם. (חשי"ח שקלים ה ע"א. פ"ב ה"א).

כי אין זה כסף ממש, ואין זה גופו ממוון ולא עדיף משטרות, ואם כן יש להביא כסף ממש או שווה כסף שחולל עליו. ובר מן דין יש לדעת שלא

האם בשבת יש עניין לישון יותר מימות החול כדי לקיים מצות עונג שבת? הוכח מפרשת השבוע!

שראיתי שם בירושלמי לא ניתנו ימים טובים ושבתות אלא לעסוק בהם בדברי תורה על ידי שהוא טריח בחול ואין לו פנאי, ניתנו לו ימים טובים ושבתות לעסוק בהם בדברי תורה.

השיטה השנייה היא שיטת במאירי המובאת בגמרא במסכת שבת (דף קי"ח ע"ב) שתלמיד שיש לו תענוג מלימוד תורה מענג את השבת בתלמוד תורה, ולעומת זאת בעל הבית שאין לו תענוג בלימוד, מענג את השבת בשינה. ובמשנה ברורה (סימן שמ"א ס"ק ב) כתב דאם נדר שלא לישון בשבת מתירין לו את הנדר, דזהו ג"כ מתענוגי שבת הוא אם רגיל בכך.

ובבני יששכר במאמרי השבתות (מאמר י' כבוד ועונג שבת) כתב טעם נפלא מדוע שינה בשבת תענוג: "וז"ל אמרו חכמי הקבלה שלי"ה מספר שבת נר (מצוה נ"ג) שינה בשבת תענוג ראשי תיבות שבי"ת וכתבו לישון בשבת גם ביום פעי"ח שער השבת פכ"א וני"ל לבאר איזה טעם הנראה לעיני, דהנה כתבו תלמידי הרב הקדוש מהר"פ מקארץ בשם רבם הרב הקדוש הני"ל זצוק"ל שבכל הנבראים יש שינה ואפילו מים ישנים ואם לא יישנו יתקלקלו רק שהמים יש להם חיות מעט וישנים מעט, הכול היינו כל הנבראים כפי חיותו שנתו, והאדם שיש לו חיות מרובה על כל הנבראים הוא ישן ביותר כדי שיתחדש יותר, ועכ"פ יצא לך מכלל דברי הרב הקדוש הני"ל כל מה שיש בנברא יותר חיות יצטרך יותר לשינה, ולפי"ז תבין, בימי החול אין לאדם חיות רק מנשמה אחת על כן די לו בשנת הלילה, משא"כ בשבת יש לו חיות מן שתי נשמות על כן צריך לישון בלילה וביום.

הדברי חיים מצאנו זיע"א אמר שבשבת צריך לישון כמה שיותר קצת, והוא על פי מה דאיתא בגמרא במסכת שבת (דף י' ע"א) וכן בגמרא במסכת ביצה (דף ט"ז ע"א): "אמר הקב"ה מתנה טובה יש לי בבית גוגי ושבת שמה" א"כ מי יכול למעול בשמירה של המתנה.

כשיבנה המקדש האם יהיה אפשר להעביר חצאי שקל מחו"ל לארץ ישראל בהעברה בנקאית? הוכח מפרשת השבוע!

וילפינן מזה יתנו... ולכן הייתי אומר דאף צריך ליתן השקלים דווקא בכסף, מכל מקום לאחר שהקדיש שקלו ורוצה לשלחו למקדש יכול לחלל מן הדין אף בשווה כסף דאז הוא ככל הקדש שנפדה גם בשווה כסף. ואף שעדין ברשות הבעלים הוא שאם יאבד קודם שייתרם יתחייבו באחריותם מ"מ מאחר שהקדישו יצא כבר ידי מצות נתינת השקל. והאחריות שעליו אינו משום שלא קיים המצווה כל זמן שלא בא למקדש דאם כן איך היה יוצא כשנאבד בדרך אחר שנתרמה התרומה דאף שלא פשע בזה שנאבד מכל מקום הרי לא בא למקדש ולא קיים המצווה, וגם איך שייך לחוש שמה יוזלו, הא כיון שלא קיימו המצווה יהיו מחויבים להשלים מה שיוזל. אלא ודאי שיצא בהמצווה תיכף בהפרשה... ולכן כיון שיצא חיוב המצווה תיכף כשהקדיש השקל הוא ככל הקדש שיכול לפדותו בכל דבר מן הדין לבד מקרקעות ועבדים ושטרות, רק מתקנת חכמים שמה יוזלו יכול לצרפם דווקא למטבעות זהב, אף שגם כן לגבי כספא אפשר שיוזלו מאחר דכספא טבעא, משום דלא שכיח בהו יוקרא וזולא כ"כ. וזהו מה דהוצרך הירושלמי לומר הטעם למה אין מצרפים למרגלית משום שמה תוזל... עכ"ל. הרי לפנינו שאת מחצית השקל עצמו חייב להפריש דווקא בכסף ממש, ואחר כך יכול לחלל את הכסף על שווה כסף מחוץ מעבדים שטרות וקרקעות, וממילא בענייננו פשוט שאי אפשר להעביר את הכסף בהעברה בנקאית, כי צריך להפריש כסף ממש, ואף אי אפשר לחלל את השקל על הכסף שמונח בבנק, כי אין זה כסף ממש, ואין זה גופו ממוון ולא עדיף משטרות, ואם כן יש להביא אומר דודאי צריך ליתן שקלים דווקא במטבע... ולולא דמסתפינא הייתי אומר דודאי צריך ליתן שקלים דווקא במטבע גם מדאורייתא ועיין בשירי קרבן בירושלמי שם (ריש פרק ב) דסובר כן,

אדם שלא יודע איזה חודש היום ואין באפשרותו לבדוק זאת, ויש לפניו את כל המצוות הנוהגות במועדים כיצד ינהג למעשה?

וכתב בביאור הלכה (שם ד"ה ההולך במדבר) שהוא הדין אם שכח באיזה חודש עומד, או מנין הימים של חודש בניסן, סיון, תשרי וצפורי זה בימים שאין הלבנה נראית וכדומה, דזה גם כן אי אפשר לידע ולהכיר הימים טובים, ואינו יודע מתי חל המועדות, צריך לנהוג מספק בקדושה עד שידע שיצאו הימים טובים. וצריך עיון על דברי ה"ביאור הלכה", ממה שכתב בספר פרדס יוסף כאן, שהביא את דברי הגר"א, ובהגה"ה שם כ' האמרי אמת זצ"ל, שהמפרשים הקשו על הגמ', (עי' מג"א סק"א) מדוע צריך לשמור שבת, ולא הולכים אחרי רוב ימים שהם חול ולא שבת, ותירצו ששבת נקראת קבוע דהיא קביעה וקיימא, ולא אזלינן בתר רוב, דכל קבוע כמחצה על מחצה דמי. והביא שבאדם שלא יודע אם היום יום הכפורים או פסח ושאר ימים טובים, כיון שתלוי בב"י שמקדשים את החודש, שוב נימא בזה שאזלינן בתר רוב, וממילא יכול לאכול חמץ כל השנה ואין עליו שום חובה לעשות את מצוות המועדים, ע"כ. וצריך עיון האם גם בזמננו שלא מקדשים על פי הראיה אלא נוהגים על פי הלוח, האם המועדים נקראים קבוע.

האם כשיועד גשם מותר לרוץ בשבת? הוכח מפרשת השבוע!

הלכה דאסור לרוץ בשבת הרי גם באמצע השבוע אסור דפסיעה כהילוכך של חול על כן אין לו לאדם לרוץ בשבת כדרך שעושה בחול. ובאליה רבה תמה עליו: דהרי בגמרא במסכת שבת (דף קי"ג ע"ב) ילפינן מהא דכתיב "מעשות דרכיך", ולא "מאם תשיב משבת רגליך".

אתה שתמיד רצית להנציח את קרובך ויקירך בצורה מכובדת הנצחה זו יכולה להיות שלך! אנו נערכים להגדלת חדר השיעורים שיפוך והרחבת עזרת הנשים ובניית ארון קודש. בוא ותהיה חלק בכל העשייה הרוחנית ושותף בכל הזכויות של לימוד התורה והתפילה ברכישת ובתרומה של אמה על אמה. לפרטים נוספים הרב יוסף ויצמן: 052-8144488 הרב שמעון נעים: 058-7700681 ניתן לתרום ולסייע גם בביט במספר: 052-8144488 bit

"ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת" (לא טז)

איתא בירושלמי על הפסוק "וקראת לשבת עונג" במה מענגו מר אמר בשניה ומר אמר בתלמוד תורה ולא פליגי כאן בתלמיד, כאן בבעל הבית. נחלקו הראשונים למי השינה תענוג בשבת.

השיטה הראשונה היא שיטת הרא"ם מובא בשיטה מקובצת בגמרא במסכת נדרים (דף לו ע"ב): שתלמיד השונה כל ימי השבוע, לו השינה עונג בשבת, בעל הבית שאינו פנוי כל ימי השבוע ללמוד, ובשבת הוא פנוי ותאב ללמוד ומתענג, לו הלימוד תענוג בשבת. וכן כתב המאירי בגמרא במסכת שבת (דף קי"ח ע"ב) שהתלמיד ששונה כל ימי השבוע מקיים בשבת עונג שינה שלא הוא שכלו לואה יותר מדאי, אבל בעל הבית שמתעסק כל ימות החול בעסקיו ראוי לו להתעסק מעט בשבת בתלמוד תורה דרך עונג, והוא

"זה יתנו פל העבר על הפקדים מחצית השקל בשקל הקדש" נאמר בגמרא במסכת שקלים (דף ה ע"א, פ"ב ה"א): מצרפים שקלים לדרכונות, מפני משוי הדרך, והגמרא שאלה ויעשו אותם מרגלית, מתרצת הגמרא שחוששים שמה יזילו המרגליות ונמצא הקדש מפסיד, לולא זאת היה אפשר לצרף שקלים למרגליות.

ויש לייין בימינו שאפשר להעביר כספים באמצעות הוראה בנקאית, דהיינו הגזברים שגרים בחו"ל יכניסו לבנק את סכום חצאי השקלים, והבנק ייתן הוראה לבנק בירושלים לתת לגזברים נחסוך בזה את הטורח של שליח היוצא מחו"ל, וגם נחסוך את ההקדמה של הכרוה מתחילת החורף, כמבואר בתחילת שקלים (דף ב ע"א) בני בבל משמיעים על השקלים מראשו של חורף.

והנה הגמרא במסכת ביצה (דף ד ע"ב) שואלת: והאידיא דידעינן בקיבועה דירחא וקא עבדינן תרי יומא? מתרצת הגמרא משום זמנים דגזרו מלכות גזירה, ואתי לקלקולה. ונראה שבאמצעות העברה בנקאית אין מקום לחשוש, כי בית הדין לא ייתן לבנק בבל את חצאי השקלים עד שתתקבל הידיעה שבירושלים קבלו את הכסף חצאי השקלים הקדש, שהרי הגמרא שאלה למה לא קונים בחצאי השקלים מרגליות, ואת המרגליות נחלל על חצאי השקלים מהכסף של המרגליות, רואים מכאן שלא צריך לתת לגזבר את חצי השקל שתרם התורם לגזבר. ואם כן יש לשאול הלכתא למשיחא, האם אפשר יהיה לתרום הכסף בהעברה בנקאית?

רבי משה דינשטיין זצ"ל כתב בספרו אגרות משה (יו"ד ח"א סימן קצ): ...ולולא דמסתפינא הייתי אומר דודאי צריך ליתן שקלים דווקא במטבע גם מדאורייתא ועיין בשירי קרבן בירושלמי שם (ריש פרק ב) דסובר כן,

"וביזום השביעי שבת וינפשי" (ל"א י"ז)

אומרת הגמרא במסכת שבת (דף סט ע"ב) אמר רב הונא: היה מהלך במדבר ואינו יודע אימתי שבת, מונה ששה ימים ומשמר יום אחד, חייא בר רב אומר משמר יום אחד ומונה ששה, ורב הונא סבר כך משום דאזלינן כברייתו של עולם.

מרן בשולחן ערוך (או"ח שמד א) פסק כרב הונא, ש"ההולך במדבר ואינו יודע מתי הוא שבת, מונה שבעה ימים מיום שנתן אל לבו שכתו ומקדש השביעי בקידוש והבדלה".

בספר ליקוטים יקרים (מרי ישראל דוד מילר, נדפס בסוף סערת אליהו לרבי אברהם בן הגר"א) הביא מהגר"א שדין זה שמונה הוא ששה ימים ומשמר את היום השביעי כרב הונא, ממוז בפסוק הני"ל. דהנה יש לדקדק מדוע בפסוק הראשון כתוב "עולם" מלא, ובפסוק שלאחריו כתיב חסר "לעלם". אלא שבאה התורה הקדושה לרמוז דהאי "לעלם" כוונתו לעלם, דהיינו "העלמה", דהיינו שנעלם ממנו יום השבת כשהולך במדבר, ובכל זאת י"כ ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ", פי שבתחילה מונה ששה ימים כברייתו של עולם, ואחרי זה – "וביזום השביעי שבת וינפשי" והוא כדעת רב הונא שמונה כברייתו של עולם, ע"כ.

"ושמרו בני ישראל את השבת, לעשות את השבת" (לא טז).

הנה כתב הטור אורח חיים הלכות שבת (סימן ש"א) כתיב: "אם תשיב משבת רגליך" (ישעיה נ"ח ג) ודרשו חז"ל בגמרא במסכת שבת (דף קי"ג ע"ב) שלא יהא הילוכך של שבת מה דהקשו האחרונים מה נפק"מ בהאי

וכן כתב בשו"ת אז נדברו (חלק ד' סימן ל"ח) דכיון דהאיסור לרוץ בשבת הוא לא מפני העדר וביטול עונג שבת, אלא לפי שנראה שרץ לעסקיו כמו בחול וממילא אם ניכר שזה בשביל הגשם מותר, וזה יסוד ההיתר של סעיף ב' שבחורים המתענגים שמותר להם לרוץ בשבת ולא משום שזה תמורה לעונג שבת כמו שמבינים לכאורה, אלא כיון שרגילים כן אין זה דומה לרץ לעסקיו. וכן כתב הרג"ש הלוי וואזנר זצוק"ל בספרו שו"ת שטת הלוי (חלק א' סימן נ"ח) נשאל האם מותר לרוץ בשבת כשיש גשם. וכתב: דלשון הסמ"ק סוף סימן רפ"א ועיין קצת מלשונו בטור וב"ח (ריש סימן ש"א) ואל ירוץ בשביל חפציו להרוויח, אבל לדבר מצוה מותר, ונ"ל כי בחורים המתענגים בריצתם ובקפיצתם מותר שאינם רצים להרוויח ע"כ, הנה לשונו ברישא בשביל חפציו להרוויח משמע להדיה דרך כהאי גוונא עיקר איסורו מדברי קבלה, אלא דחז"ל גזרו גם על סתם ריצה כדמוכח בש"ס ופוסקים משום דנראה כרץ להרוויח שכן דרכו בחול לרוץ כדי להרוויח והיא סתם ריצה, ועל כן לא הותרה אלא לדבר מצוה, הגם שאינו ניכר בשעת הריצה שאינו רץ מפני חפצו, מכל מקום כיון דלדבר מצוה הוא לא גזרו, אבל כהאי דגשמים שניכר בשעת הריצה שאינה ריצה של חול, ויש בה צורך ותועלת המותר בשבת, ומשונה היא הריצה מריצה תסם, בוודאי כה"ג לא גזרו מעיקרא, ובוודאי פטרות לשון הסמ"ק כהמג"א וב"ח. ואפילו לשיטת הט"ז שאוסר אם אינו מתענג בריצה: אינו דומה לנידון דהכא, שיש בו תועלת דמותר בשבת בשעת ריצה, דעיקר האיסור לרוץ משום דעבד כעובדא ומעשה דחול כהולך לחפצו כמבואר בסמ"ק, וממילא כה"ג לא שייך זה.

מי היה בשבת יותר גבוה מאשר בימי החול?

וז"ל ממדרש תנחומא (שם) "הא למדת שאפילו יהא אדם קצר והוא מתמנה מלך נעשה ארוך, כל כך למה בשבועה שהיה נמשח בשמן המשחה נעשה משובח מכל אחיו".
בספר פרדס יוסף (במדבר כ' כו) מביא שבהקדמת הספר נזיר השם (להר"ר שמואל הורביץ ז"ל) מביא שזקנו ר' יהושע ארוך הלוי הורביץ אב"ד פרעמיסלע, היה נקרא "ארוך" כי בכל שבת כאשר התחיל ללבוש בגדי שבת היה ארוך יותר בחצי אמה.

האם בשבת יותר קל לחדש חידושי תורה מאשר בימי החול ויש יותר חיוב על כך? הוכח מפרשת השבוע!

ובענין נשמה יתירה נחלקו בזה הראשונים מהו מהותה: רש"י בגמרא במסכת ביצה (דף ט"ז ע"א) כתב: וז"ל נשמה יתירה, רוחב לב למנוחה ולשמחה, ולהיות פתוח לרוחה, ויאכל וישתה ואין נפשו קצת עליו. ובשיטה מקובצת בגמרא במסכת ביצה (דף ט"ז ע"א) כתב: וז"ל חל עליו שפע אלוהי ושכל יותר לעסוק בתורה ולעיין במעשה ה'. והנה בשערי תשובה (סימן ר"צ סק"א), וכן במשנה ברורה (שם) כתב בשם השל"ה שחייב אדם לחדש חידושי תורה בשבת, כמו שכתב בזוהר הקדוש שכל במוצאי שבת בחזרת נשמה יתירה למקומה, שואל אותה הקדוש ברוך הוא מה חידוש אמרת בתורה.
ורבנו החיד"א בספרו מחזיק ברכה בשם דעת חכמה בשם האר"י כתב שאם מחדש בתורה, מעטרים לאביו באותו עולם לכן נסמך כיבוד למצות שבת, ומי שאינו בר הכי לחדש ילמוד דברים שלא למד עד הנה.

האם מותר לחלל שבת לחולה שיש בו סכנה תרופה ניסיונית שעדיין זה לא בטוח שהתרופה מרפא?

להתיר לו איסור בהמה טמאה על כך, דקשה הרי שם במשנה התירו ספק נפשות אם כן מדוע בזה לא התירו? ותירץ דהני מילי בדבר שרפואתו ידועה ודאי דכיון שהדבר ידוע שדבר זה מועיל לחולי זה מאכילים אותו אפי' שהחולי הוא ספק נפשות, דספק נפשות דוחה, אבל לא ספק תרופה, והטעם שאם היו מתירים ספק רפואה היו באין לחלל שבת בדברים שלא יועילו ולא יצילו כהבלי הנשים והטיפשים וכן לענין להאכילו דברים הטמאים.

וכן כתב הרב ערך השולחן (סימן שכ"ח אות ב') על מה שכתב מרן בשולחן ערוך (סימן שכ"ח סעיף ו') יש מי שאומר שאין צריך מומחה וכו' וספק נפשות להקל, וכתב הר"ן פרק שמונה שרצים דאפילו היה ספק להם מחללים עליו את השבת. והא דתנן בגמרא במסכת יומא (פ"ג א) מי שנשכו כלב שוטה אין מאכילים אותו מחצר כבד שלו. ופירש רש"י, דלאו רפואה גמורה היא להתיר איסור בהמה טמאה, כבר כתב הרדב"ז הנ"ל דלא התירו ספק נפשות אלא בדבר שרפואתו ידועה שתועיל, אבל לא בספק רפואה, דילמא יבואו לחלל שבת בדברים שלא יועילו.

ובשו"ת שטת הלוי (חלק ג' סימן ל"ו) כתב דצריך שיהיה ידועה שרפואה זו רגילים לקחת לצורך מחלה זאת, ואם ידועה שרגילים לקחת, אז אפילו ספק אם היא מרפא הכול מותר מספק פיקוח נפש, אבל אם יש ספק אם לתרופה זאת יש שייכות לחולה זה בכלל אסור דילמא מזיקה, ובפרט במקום דאיכא גם מאכלות אסורות.

מדוע לחלל שבת על חולה מותר ואילו להתפלל על חולה אסור בשבת?

לומר זכות המצווה תגן אלא יעסוק במנהגו של עולם, אך רפואה והצלה התלוי בידי הקדוש ברוך הוא כגון להתפלל אל ה' שירפא החולי אף על פי שגם זה בדוק ומנוסה שה' אלוהינו קרוב לקוראיו, מ"מ כיון שאנו מבקשים מהש"ת נאמר יכולה שבת שתרחס.

ובצ"ח אליעזר (חלק י"ד סימן מ"ח) כתב להסביר את דברי החתם סופר: דבדרכי הרפואה ישנם שני דרכים, הדרך האחד היא הבקשה מרופא כל בשר שישלח דברו וירפאהו, והדרך השנייה היא במעשה אדם שהתורה נתנה רשות לעסוק ברפואות ולרפא לרפא, ולכן הדרך הראשונה שהיא התפלה לה' והתמימות לבקש רחמי שמיא מכיוון שזוהי עיסוקה שלא בדרך

וכתב בספר תוספת שבת (סימן ש"א): שקושיה זו לא על הטור, דהרי כן כתב רש"י בגמרא במסכת ברכות (דף ו' ע"ב) דילפינן "מאם תשיב משבת? ומתוך התוספת שבת: שהדרך להביא את תחילת הפסוק והכונה לסוף הפסוק, וניחא ליה להביא כאן את הרישא דשם כתוב להדיה שבת, אבל כוונת רש"י והטור לסוף הפסוק.

יש לחקור כשירוד גשם בשבת האם מותר לו לרוץ כדי להגיע מהר למקום שיש שם מחסה או דילמא אסור לרוץ בשבת מחמת הגשמים.

הנה מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל בספרו קריית מלך (שבת פרק כ"ד ד') אוסר לרוץ בשבת מפני הגשמים: ומביא ראיה מהא דאיתא במדרש רבה (דברים סימן י"ח) "אבינא ראה לחברו רץ בשבת מפני הגשמים, א"ל מי התירה בשבת מהמדרש כשאין גמרא להיפך. שאתה רץ בשבת" אם כן חזינן להדיה שאסור, ועיין בתוספות יו"ט (ברכות פרק ה') בסופו דלמדני.

אבל באשל אברהם להרה"ק מבוטשאטש (סימן ש"א) הביא שם כמה דוגמאות שמותר לרוץ בשבת, וחד מהם כתב דמפני הגשמים מותר לרוץ בשבת.

וכן בספר מנחת שבת (סימן צ' ס"ק ג') כתב וז"ל: בכל מקום שאם ילך כדרכו יהיה לו צער הן מחמת שיש ברחוב כלבים נובחים או מחמת הגשם והרוח וכל כיוצא בזה אפשר שמותר לפסוע פסיעה גסה או לרוץ שלא נאסרה הריצה והפסיעה גסה אלא כשאפשר לו ללכת כדרכו בקלות ובלא צער אולם במקום צער לא גזרו.

"ואת אהרן ואת בניו תמשח וקדשת אתם לכהן ל"י" (ל' לא).

בירושלמי במסכת שקלים (דף כד ע"ב) מובא ששמן המשחה שעשה משה במדבר היה בו מעשה ניסים שהיה בו מעט והספיק למשכן ולכליו ולאחרן ובניו, ולכל הכוהנים גדולים ומלכי בית דוד.

ובמדרש תנחומא פרשת אמור (אות ד') מובא שדוד המלך היה נמוך מאחיו, וכאשר משחו שמואל למלך בשמן המשחה, נתארכה קומתו ונהיה גבוה מאחיו עד שאפילו המדים של שאול שנאמר עליו "גבוה מכל העם" התאימו למידתו.

"ביום השביעי שבת ויינפש" (לא יז).

והנה איתא בגמרא במסכת ביצה (דף ט"ז ע"א) אמר רבי שמעון בן לקיש נשמה יתירה נותן הקדוש ברוך הוא באדם ערב שבת, ולמוצאי שבת נוטלים אותה הימנו, שנאמר שבת ויינפש "וי אבדה נפשי".

והקשו הבעש"ט והשפת אמת: למה אנו אומרים זה בתחילת השבת שבת ויינפש. די לזה בשעתה במוצאי שבת: ותירצו: כדי להוסיף לנו אהבה ושמחה משבת קודש, בזכרנו כי אחרי כן תפסוק הנשמה היתירה הגדולה של שבת, וכן שעל ידי שידועין זה בשבת כי בחול ניטל זה, משמרים יותר יום שבת, שלא לילך בטל בעת מצוא הנשמה יתירה המסייעת לעבודתו של האדם בעבודת השי"ת.

כתב מרן בשולחן ערוך (אורח חיים הלכות שבת סימן שכ"ח סעיף ב') מי שיש לו חולי של סכנה, מצוה לחלל עליו את השבת.

הנה במגן אברהם שם כתב דבעינן שתהא הרפואה ידועה כמו שכתב הרמ"א (יו"ד סימן קנ"ה) דאין מאכילים איסור אם אין הרפואה ידועה, אם כן הוא הדין לגבי לחלל שבת לחולה שיש בו סכנה חייב להיות הרפואה ידועה.

ובפרי מגדים אשל אברהם (אות א) תמה עליו: הרי קימ"ל דבספק נמי ספק פיקוח נפש להקל, אם כן איך כתב המגן אברהם שבחולה שיש בו סכנה צריך להיות הרפואה בדוקה, והא דכתב ברמ"א דבעינן שהרפואה תהיה ידועה מיירי בחולה שאין בו סכנה, דבאיסור דרבנן אין מתירים בספק כי האי גוונה.

ובשדי שמד (כרך ט' עמוד 461 אות כ"ד) כתב: דהמעייין בשלחן ערוך הרב (סימן שכ"ח) יתיישב לו תמיהתו על המגן אברהם, שהוא גם כן פסק כהמגן אברהם דדווקא ברפואה ידועה הוא דמחללינן שבתא, ומפרש מה שאמר דספק פיקוח נפש גם כן דוחה שבת היינו כשהרפואה ידועה ויש ספק אם החולה הזה יתרפא בה אם לאו, דשמא כבר הכביד עליו חוליו עד שלא תועיל לחולה זה התרופה, כאשר יקרה פעמים רבות.

וכן בשו"ת הירד"ז בלשונות הרמב"ם (סימן קנ"ג) כתב לבאר את דברי המשנה במסכת יומא (פ"ג) מי שנשכו כלב שוטה אין מאכילים אותו מחצר כבד שלו, וכתב רש"י ואף על פי שנהגו ברפואה זו אינה רפואה גמורה

הנה החתם סופר (בדרשות ח"א בדרוש לשבת תשובה דף כ"ה ע"א) מקשה קושיא נפלאה: איתא בחז"ל בגמרא במסכת שבת (דף י"ב ע"ב) המבקר חולה בשבת לא יתפלל להדיה ה' ישלח רפואה שלימה. אלא יכולה היא שתרחם פירוש זכות השבת כדאי שתרחם בלי תפלה, וקשה אם כן גם שום רפואה לא יעשה בשבת כי יכולה היא שתרחם ואנן קימ"ל אפילו ספק פיקוח נפש דוחה שבת? והחתם סופר מתרץ: כי חיי העולם הזה לא נתנה ביד המצות רק חיי העוה"ב אבל חיי העוה"ז כתיב וחי בהם ולא שימות בהם כדאמרינן בגמרא במסכת יומא (דף פ"ה ע"ב) אך הפרש יש חיי העוה"ז הנתלים במעשה אדם לעסוק ברפואות והצלות וכדומה אין לו

שם קורא להתעסקות זאת בשם שהשם הניחם למקרי הטבעיים, ולכן אין לומר בעסיקה ברפואות והצללות כגון אלה כי זכות המצווה תגן, אלא יעסוק בזה במנהגו של עולם - כפי שהורשה לך ואפילו ספק פיקוח נפש גם כן דוחה שבת.

האם בשבת יש עניין לישון יותר מימות החול כדי לקיים מצוות עונג שבת?

המשנה ברורה (סימן שמי"א ס"ק ב) כתב דאם נדר שלא לישן בשבת מתירים לו את הנדר, דזהו גס כן מתענוגי שבת הוא אם רגיל בכך. בבני יששכר (מאמרי השבתות מאמר י' כבוד ועונג שבת) כתב טעם נפלא מדוע שינה בשבת תענוג: וז"ל אמרו חכמי הקבלה שלי"ה במסכת שבת (נר מצוה נ"ג) שינה בשבת תענוג ראשי תיבות שבי"ת. וכתבו לישן בשבת גם ביום פעי"ח שער השבת פכ"א וני"ל לבאר איזה טעם הנראה לעיני, דהנה כתבו תלמידי הרב הקדוש מהר"פ מקארץ בשם רבם הרב הקדוש הני"ל זצוק"ל שבכל הנבראים יש שינה ואפילו מים ישנים ואם לא יישנו יתקלקלו רק שהמים יש להם חיות מעט וישנים מעט, הכול היינו כל הנבראים כפי חיותו שנתו, והאדם שיש לו חיות מרובה על כל הנבראים הוא ישן ביותר כדי שיתחדש יותר, ועכ"פ יצא לך מכלל דברי הרב הקדוש כל מה שיש בנברא יותר חיות יצטרך יותר לשינה, ולפי"ז תבין, בימי החול אין לאדם חיות רק מנשמה אחת על כן די לו בשנת הלילה, משא"כ בשבת יש לו חיות מן שתי נשמות על כן צריך לישן בלילה וביום.

שני חולים אחד רץ או סיכוי לחיות רק חיי שעה והשני חיי עולם ואפשר להציל רק אחד האם מותר להעדיף את החיי עולם?

בחיי עולם. והביא ראיה: מהא דאיתא במשנה במסכת הוריות (דף י"ג ע"א) האיש קודם לאשה להחיות, וישנם שני פירושים אם להחיות הפירוש לתת מזונות או כדעת הירושלמי להחיות ממש כטובע בנהר, ועיין ש"ך (יו"ד סימן רנ"א סק"א) הסכים כן, הרי דיש שעת הכרעה בטובעים בנהר בין איש לאשה, בין כהן לוי וישראל, אי"כ מסברה ודאי דהה"ד להכריע בין חיי עולם לחיי שעה ומצד יסודי לא תעמוד על דם רעך, ופקוח נפש ק"ו נמי איכא, מהמקרים הללו ששניהם לחיי עולם וההבדל ביניהם רק איכות מעמדם במצות, ושניהם במעמד שווה של לא תעמוד על דם רעך ודו"ק. מיהו כל זמן כשישנם כבר שני חולים לפנינו, ועדין לא נתנו מכוונה הני"ל לבעל חיי שעה, אבל שנפסק שיחושו בבי"ח שאפשר שיבא חיי עולם שאינו עדין לפנינו מה שאין כן הטרפה שהוא חיי שעה לפנינו, ואפשר להאריך ימיו ושעותיו (בל"י יסורים גדולים) בזה לכאורה פשיטא דחיי שעה קודם, דעל חולה שהוא לפנינו חל הדין דלא תעמוד על דם רעך, אבל מה שעדין אינו לפנינו אף על פי שלפי המציאות עלול שיבא מכל מקום פשיטא דלא חל על זה דין דלא תעמוד על גווי.

איך היה מותר למשה רבינו לשבור את הלוחות הרי עובר על איסור של לא תעשון כן לה' אלוהיכם?

במסכת פסחים (דף ס"א) שחט למולין ולערלים כשר הכי נמי הרי היו שבת לוי שלא טענו בעגל ועוד הא דאמרין אפילו עובד כוכבים ועוסק בתורה הרי הוא ככ"ג וי"ל דשחטו למולים ולערלים דבלב ערלים נמי לשמים משא"כ הכא. ובספר פסחים (סימן קל"ח) הקשה: איך יתכן למשה לשבר את הלוחות הכתובים באצבע אלוהים, אלא לתקנת ישראל עשה אמר מוטב שאהיה חייב ואל יהיו כל ישראל חייבים, וכיון שחרה אפו לשם שמים הסכים עמו הקב"ה ואמר לו יישר כחך ששברת. והקשו הרוקח והצנפת פענח: צריך להבין איך שיבר משה את הלוחות, הרי חלה קדושה על הלוחות, ולא גרע מעצי הקדש, כמו שאומרת הגמרא במסכת פסחים (דף מ"ח ע"א) שהשורפם לוקה, ואזהרתו מהפסוק לא תעשון כן.

הרוקח והצנפת פענח מתרצים: לפי מה דאיתא בפרקי דרבי אליעזר (פרק מ"ה) שהאותיות פרחו מהלוחות לכן בטלה הקדושה מהן, כדן ספר תורה שנמחק דקמ"ל בגמרא במסכת שבת (דף קט"ז) שאין בזה קדושה, וממילא הותר לו למשה לשברם. אבל בהצנפת פענח בפרשה הקשה על תרוץ זה: דהרי מבואר בגמרא במסכת שבת (דף קט"ז) שבספר תורה שנמחק אין קדושה על הקלף שעליו נכתב, אך על הגיליונות למעלה ולמטה יש קדושה. החוות יאיר (סימן טז) מתרץ: על פי מה דמבואר בגמרא במסכת מנחות (דף צט ע"ב) ביטולה זוהי קיומה, וכך גם בעניין הלוחות, שבירת הלוחות היא קיום הלוחות.

מדוע לחלל שבת על חולה מותר ולהתפלל על חולה אסור בשבת?

ובציץ אליעזר (חלק י"ד סימן מ"ח) כתב להסביר את דברי החתם סופר: שלפי דרך הרפואה ישנם שני דרכים, הדרך האחד היא: עצם הבקשה מרובה כל בשר ישלח דברו וירפאהו, והדרך השנייה היא: במעשה אדם שהתורה נתנה רשות לעסוק ברפואות ולרפוא לרפא, ולכן הדרך הא' שהיא התפלה לדי' והתמימות לבקש רחמי שמיא מכיוון שזוהי עסיקה שלא בדרך מנהגו של עולם אלא למעלה מזה, בצפייה לדרך נסי, לכך בזה בהגיע שבת קודש צריך לומר זכות המצווה תגן ויכולה שבת שתרחס, והשבת היא שתמלא מקום התפלה והזעקה, אבל הדרך הב' שהיא עסיקה במנהגו של עולם, ובאה היא באשר אין הדור או הדורות ראוים לכך וכפי שהרמב"ן (שם) קורא להתעסקות זאת בשם שהשם הניחם למקרי הטבעיים, ולכן אין לומר שהעיסוק ברפואות והצללות כגון אלה כי זכות המצווה תגן, אלא יעסוק בזה במנהגו של עולם - כפי שהורשה לך ואפילו ספק פיקוח נפש גם כן דוחה שבת.

חולה שיש בו סכנה בשבת שצריך כמה דברים ויש את זה לשכנו האם יש לו חיוב לתת את זה כדי למנוע חילול שבת?

בגמרא במסכת יומא (דף פ"ה ע"ב) ילפינן מכאן לחד מ"ד דפקוח נפש דוחה שבת, דדרשינן חלל שבת אחת כדי שיתקיימו שבתות הרבה.

מנהגו של עולם אלא למעלה מזה, בצפייה לדרך נסי, לכך בזה בהגיע שבת קודש צריך לומר זכות המצווה תגן ויכולה שבת שתרחס, והשבת היא שתמלא מקום התפלה והזעקה, אבל הדרך הב' שהיא עסיקה במנהגו של עולם, ובאה היא באשר אין הדור או הדורות ראוים לכך וכפי שהרמב"ן

איתא בירושלמי על הפסוק "וקראת לשבת עונג" במה מענגו מר אמר בשניה ומר אמר בתלמוד תורה ולא פליגי כאן בתלמוד כאן בבעל הבית. נחלקו הראשונים למי השינה תענוג בשבת: הרא"ם מובא בשיטה מקובצת על מסכת נדרים (דף ל"ז ע"ב): תלמיד השונה כל ימי השבוע, לו השינה עונג בשבת, בעל הבית שאינו פנוי כל ימי השבוע ללמוד, ובשבת הוא פנוי ותאב ללמוד ומתענג, לו הלימוד תענוג בשבת. וכן כתב המאירי במסכת שבת (דף ק"י ע"ב) שהתלמיד ששונה כל ימי השבוע מקיים בשבת עונג שינה שלא יהא שכלו לואה יותר מדאי, אבל בעל הבית שמתעסק כל ימות החול בעסקיו ראוי לו להתעסק מעט בשבת בתלמוד תורה דרך עונג, והוא דאמר בירושלמי לא ניתנו ימים טובים ושבתות אלא לעסוק בהם בדברי תורה על ידי שהוא טריח בחול ואין לו פנאי, ניתנו לו ימים טובים ושבתות לעסוק בהם בדברי תורה. הגמרא במסכת שבת (דף ק"י ע"ב) אומרת: שהתלמיד שיש לה תענוג מלימוד מענגו בתלמוד תורה, ובעל הבית בשניה.

הנה מרן הגר"ה וזואנר זצוק"ל בספרו שו"ת שבט הלוי (חלק ו' סימן רמ"ב) כתב אם עומד לפני אדם נדון אם להציל חיי שעה או להציל חיי עולם ועדין לא התחילו לטפל בחיי שעה בוודאי מניחים חיי שעה ועוסקים

איתא בגמרא במסכת שבת (דף פ"ז ע"א) משה רבינו שבר את הלוחות מדעת עצמו והסכים הקב"ה עמו, מאי דריש אמר ומה פסח שהוא אחד מתרי"ג מצוות, אמרה תורה "יוכל בן נכר לא יאכל בוי" התורה כולה וישראל משומדים על אחת כמה וכמה, ומנלן דהסכים הקדוש ברוך הוא על ידו, שנאמר "אשר שברת" ואמר ריש לקיש יישר כחך ששיברת, ופירש רש"י דלשון אשר שברת דריש.

הריטב"א במסכת שבת (דף פ"ז) והרמב"ן במסכת בבא בתרא (דף י"ד ע"ב) הקשו: מהיכן רואים מהפסוק הזה שהקב"ה אמר לו ישר כח וכי בכל מקום שכתב אשר הכוונה ישר כח, אהא איכא אשר באורייתא דליכא למדרשה חיי ח"ו כגון את העגל אשר עשו וכיוצא בו?

הרמב"ן במסכת בבא בתרא (דף י"ד ע"ב) מתרץ: סמוכין קא דריש משום דכתיב שברת ושמתם אלמא שברי לוחות חביבים לפני המקום, ואילו הייתה שבירתן קשה לפנינו לא היה אומר לשומם בארון שאין קטגור נעשה סניגור, ומשום סמוכים דריש האי אשר לשון אשרי.

הריטב"א בחידושו על מסכת שבת (דף פ"ז ע"א) מתרץ: נפקא לן מדכתיב ולכל הדי חזוקה דברים ל"ד ע"יש ברש"י כיוון דנפקא לן דרשא מהתם אסמכוה הכא על אשר שברת יישר כחך ששברת.

והנה תוספות במסכת שבת (דף פ"ז ע"א) כתבו דק"ו של משה רבינו אין זה ק"ו גמור, דאם מומר אסור בפסח שהוא קרבן, מכל מקום לא היה לו למנוע מליתן להם התורה ולהחזירם בתשובה.

ובמסכת יבמות (דף טב ע"ב) הביא שבספר פענח רוזי הקשה: מאי ק"ו הוא זה, אימא דיו לבא מן הדין להיות כנדון דאמרין במשנה

הנה החתם סופר בדרשות (ח"א בדרוש לשבת תשובה דף כ"ה ע"א) הקשה קושיא נפלאה: איתא בחז"ל בגמרא במסכת שבת (דף י"ב ע"ב) המבקר חולה בשבת לא יתפלל להדיה כי ישלח רפואה שלימה אלא יכולה היא שתרחס, פירוש: זכות השבת כדאי שתרחס בלי תפלה, וקשה אי"כ שום רפואה לא יעשה בשבת כי יכולה היא שתרחס ואנן קימ"ל אפילו ספק פיקוח נפש דוחה שבת? ומתרץ: כי חיי העולם הזה לא נתנה ביד המצוות רק חיי העוה"ב אבל חיי העוה"ז כתיב "וחי בהם ולא שימות בהם" דאמרין בגמרא במסכת יומא (דף פ"ה ע"ב) אך הפרש יש חיי העוה"ז הנתלים במעשה אדם לעסוק ברפואות והצלות וכדומה אין לו לומר זכות המצווה תגן אלא יעסוק במנהגו של עולם, אך רפואה והצלה התלוי בידי הקדוש ברוך הוא כגון להתפלל אל ה' שירפא החולי אף על פי שגם זה בדוק ומנוסה שה' אלוקינו קרוב לקוראיו, מכל מקום כיון שאנו מבקשים מהשי"ת נאמר יכולה שבת שתרחס.

"יושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת" (לא טו).

והביא ראיה: מהא דקימיל ברמ"א (יו"ד סימן שע"ד ס"ב) לענין טומאת כהן לקבורת מת מצוה וז"ל: "אם אינו מוצא שיקברוהו רק בשכר אינו חייב לשכור משלו אלא מטמא אם ירצה", הרי חזינן דאף על גב שפשוט הדבר שהמוצא מת מצוה אשר אי אפשר לקוברו אלא על ידי הפסד ממון דודאי חייב המוצא להוציא עד חומש מנכסיו כדי לקוברו, שהרי קבורת מת מצוה דוחה לאווין ועשין חמורים שבתורה וכ"ש שצריך להוציא על כך לכל הפחות עד חומש, וקל וחומר הוא ממ"ש הרמ"א (יו"ד סימן שס"ח ס"ב) שחייב להוציא ממון להציל קברים מיד עכו"ם, ואפילו הכי אם הכהן עצמו יכול לקוברו בגופו אמרינן דאינו חייב לבזבז משלו אפילו פרוטה אחת וקוברו בעצמו אף על גב שהוא כהן ועובר בלאו ועשה, וע"כ דכיון שהוא מת מצוה והתורה התירה אותו להיטמא אף כן שום עבירה, ואין צורך כלל לחפש עצות ולהפסיד ממון כדי להימנע מזה הכין שאין זו עבירה אלא מצוה, וכיון שכן גם לענין פקוח נפש אית לן בלמימור דכיון שפיקוח נפש דוחה שבת אין זו עבירה ואינו חייב להפסיד כלום משלו, ומיהו אם חולה הוא בנו או אשתו שחייב להוציא ממון לרפואתם נראה שחייב להוציא ממון ולא לחלל שבת עבורם כיון שמעיקר הדין גם ממונו משועבד לרפואתם, ולכן מיד הוא מתחייב להוציא ממון ולא לחלל שבת כדי לחסוך ממנו, מה שאין כן באחרים שחייבם רק מחמת מצוה, הן אמנם שאם אי אפשר להציל אלא ע"י הפסד ממון חייבים ודאי לבזבז ממונם ולא לעבור על לאו דלא תעמוד על דם רעך, כמבואר בגמרא במסכת סנהדרין (דף ע"ג ע"א) וכן בדברי מרן בשולחן ערוך (ח"מ סימן תכ"ו) שחייב גם להוציא ממון ולשכור אחרים, אבל מ"מ בכדי למנוע חילול שבת שנדחה מחמת פיקוח נפש אין זה דלא תעמוד, ואפשר דמעיקר הדין אין חייבין להפסיד אפילו פרוטה אחת. והביא שבשו"ת משנה שכי (או"ח סימן נ"ב) כתב בחולה שיש לו דבר איסור ולחברו יש דבר היתר דחייב ליתן לו כיון דמוטל עליו להחיותו ולהבריא גופו, וכתב דאין דברים מוכרחים, ע"ש מה שהביא בשם שו"ת מהרש"ג (חלק ב' סימן י"ד).

חולה בשבת שקר לו האם מותר להדליק בעבורו חימום למרות שאפשר לחממו על ידי שמיכה עבה? הוכח מפרשת השבוע!

וכן בספר חזון יחזקאל על מסכת שבת (פ"ט"ו הי"ב) הביא ראיה מגמרא זו: וכתב דהרי בעל כרחך צריכים לפרש שאין במניעת הרחיצה סכנה, שהרי מחללים שבת לכל צרכיו, ומאי נפקא מינה, אם זה שתייה או רחיצה, אלא שעל כרחך הרחיצה היינו שאין בזה סכנה, אלא שזה צורך החולה. אבל כותב שדוקא כאשר החמום על ידי האור יפה לו יותר מחמום הבגדים: ויש דין בחולה שיש בו סכנה, שמחללים שבת על כל דבר שיפה לו כדי להחלימו, אבל אם שניהם שווים, על זה אמרינן דהקל תחילה, וכל שכן האם שיכול לחממו בהיתר דהיינו בבגדים.

וכן כתב המשנה ברורה (סימן שס"ח ס"ק י"ד) שדברי המגיד משנה מיידי כשיש לו בדבר צורך קצת, ורגילים לעשות לו בחול עושים גם בשבת. אולם הביא שיש הרבה פוסקים הסוברים שאם ברור שאין במניעת אותו דבר חשש סכנה, אף על פי שצריך הוא לו ורגילים לעשות לו, אין עושים אותו בשבת ע"י אינו יהודי כדן צרכי חולה שאין בו סכנה, וע"כ בודאי מהנכון להחמיר באיסור של תורה.

שני חולים שצריכים מכוונת הנשמה לאחד יש סיכוי לחיות רק חיי שעה ולשני חיי עולם ואפשר להציל רק אחד, את מי להעדיף? הוכח מפרשת השבוע!

ופקוח נפש ק"ו נמי איכא, ממקרים הנ"ל ששניהם לחיי עולם וההבדל ביניהם רק איכות מעמדם במצות, ושניהם במעמד שווה של לא תעמוד על דם רעך ודו"ק. מיהו כל זמן כאשר שני החולים עומדים לפנינו, ועדין לא נתנו מכונה הנ"ל לבעל חיי שעה, אבל שנפסק שיחשו בו בבי"ח שאפשר שיבא חיי עולם שאינו עדין לפנינו, מה שאין כן הטרפה שהוא חיי שעה לפנינו, ואפשר להאריך ימיו ושעותיו (בלו ייסורים גדולים) בזה לכאורה פשיטא דחיי שעה קודם, דעל חולה שהוא לפנינו חל הדין דלא תעמוד על דם רעך, אבל מה שעדין אינו לפנינו אף על פי שלפי המציאות עלול שיבא מכל מקום פשיטא דלא חל ע"ז דין דלא תעמוד על דם רעך.

לאיזה דבר במלאכת המשכן השתמשו עם דם של חיה טמאה הגדלה בהודו?

לה חטוטרט בצווארה ומתקבץ שם תחילה כעין דם ואחר כך חוזר ונעשה מושק, והר"ז הלוי היה אוסר לאכול מפני חשש דם, וה"י יונה ז"ל פירש דאפשר ליתן בו טעם להתיר ולומר דפירשא בעלמא הוא שאע"פ שמתחילה הוא היה דם לא חיישין להכי, דבתר השתא אזלינן. ומתאימין הדברים למה שהיה הכסף משנה, וכמו שמותר לגבי שמן המשחה, כמו כן מותר באכילה. וכדברי רבינו יונה שהביא הרא"ש כן פסק הט"י (או"ח סימן רט"ז סק"ב) והביאו במשנ"ב (שם ס"ק ז') שמותר לתנו בקדירה להטעים בריחו את התבשיל.

מדברי הראשונים כאן נראה שהסברה להתיר היא שפנים חדשות באו לכאן, וכבר אינו נחשב דם חיה טמאה, אלא דבר חדש לגמרי, ומכח סברה זו יש שרצו להתיר את חומר הגילטין שעשוי מעצמות של חיות טמאות, שע"י תהליכים כימיים מסוימים משתנה הדבר לגמרי ונהפך לדבר אחר ופנים חדשות באו לכאן, אולם ידועה דחיייתו של הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל (בתשובתו שנדפסה בשו"ת ציץ אליעזר תחילת ח"ד) שהגילטין הוא אותו חומר בעצמו שנמצא בחיה, והתהליך הכימי הוא רק להפריד את שאר החומרים שנמצאים בעצמות. ועיין באריכות בשו"ת אחיעזר (ח"ג ס"י לא) והאריכו הפוסקים בזה.

יש לחקור חולה שיש בו סכנה בשבת שדרוש לו אוכל חם או שתייה חמה, ויש אצל שכנו אוכל חם ושתייה חמה האם יש חיוב לשכנו לתת את זה כדי למנוע חילול שבת שלא יצטרכו לבשל בחינם או דילמא אין חיוב לשכן להביא את שלו כדי למנוע חילול שבת.

הנה בספר "שמירת שבת כהלכתה" (פרק ל"ב סעיף ס"ה) מביא בשם פוסק הדור הגרש"ז אורבאך זצ"ל שמותר להדליק את האור בשביל החולה שבסכנה, אף אם אצל שכנו ישנה מנורה דלקה, אלא שהעמדתה לרשות החולה תגרום לשכן צער וסבל גדול, כגון ששכנו ישן ויש צורך להעיר אותו.

ועוד כתב שם בסעיף ע"ד: "מותר לבשל עבור חולה שבסכנה שדרוש לו אוכל חם או שתייה חמה, אף אם אצל שכנו ישנו אוכל חם ושתייה חמה, אלא שהעמדתם לרשות החולה תגרום לשכן צער וסבל גדול כגון ששכנו ישן ויש צורך להעיר אותו או שהלה יישאר ללא אוכל ושתייה חמים בשבת, וגם אין השכן או כל אדם אחר חייבים מעיקר הדין למסור בשבת את האוכל שהכינו לעצמם, כדי למנוע ביטול עבור החולה שבסכנה, אם ע"י מסירתם לחולה יישארו הם ללא אוכל חם בשבת".

והגאון רבי פנחס אפשטיין זצ"ל בסידור מנחת ירושלים תמה על פסק זה: וז"ל אינו מסכים עם זה, דגם השכן מחויב לעשות להצלת נפשו של אחר, אף אם סובל קצת, וכיוצא בזה כתב בשו"ת הרדב"ז (סימן ס"ז) וכן בסימן ק"ל הובא בארחות חיים למהרש"ם (סימן שכ"ח) דאפילו היכי דהחולה בעצמו יכול לעשות העבירה מ"מ מותר לאחרים לחלל שבת עבורו כיון דכל אדם חייב להצילו עיין שם, וכן כתב מפורש באיסור והיתר בדין פיקוח נפש ובאליה רבה סימן שכ"ח.

ובשו"ת מנחת שלמה (סימן ז') מיישב את התמיהות שהקשו עליו: וכתב שבדברים הנוגעים לפיקוח נפש אין חולקים כבוד, ואנכי בעניי על משמרת אעמודה שכנים הם הדברים וכן ראוי להורות, אשר על כן הנני לבאר טעמי הדברים ומתוך כך יתבאר בע"ה עוד דברים חשובים הנוגעים לפקוח נפש.

יש לחקור חולה שיש בו סכנה שקר לו ואחוזתו צינה וזה מסוכן לבריאותו ואפשר לחממו ע"י שידליקו תנור חימום או ע"י שיביאו לו עוד כמה שמיות האם מותר להדליק חימום אע"פ שיכול לחממו בלא חילול שבת ע"י השמיכו או דילמא אסור כיון שיכול לעשות בהיתר.

הנה המגיד משנה בהלכות שבת (פ"ב הלכה י"ד) כתב: שמחללים שבת לחולה שיש בו סכנה, אפילו לצרכים כאלו שאין במניעתם סכנה, כגון שהחולה צריך לחימום, ואפשר לחמם אותו בבגדים, מכל מקום מותר להדליק תנור כדי לחממו.

ובספר תוספת יום הכיפורים על הגמרא במסכת יומא (דף פ"ד ע"ב) כתב להביא ראיה לדבריו: מהא דאיתא בגמרא במסכת יומא (דף פ"ד ע"ב) מחמין חמין לחולה בשבת בין להשקותו בין להברותו, ופירש רש"י להברותו רחיצה, ויראה לי דרחיצה שעושים לו אין במניעתה סכנה, ומכאן ראייה למ"מ הרב המגיד דלכל צרכי חולה מחללים ואף על פי שאין במניעת הדבר שעושים לו סכנה ומרן שם בכ"מ חולק בזה.

הנה מרן הגרש"ה וואזנר זצוק"ל בספרו שו"ת שבת הלוי: (ח"ו סימן רמ"ב) כתב: אם עומד לפני אדם נדון אם להציל חיי שעה או להציל חיי עולם ועדין לא התחילו לטפל בחיי שעה בוודאי מניחים חיי שעה ועוסקים בחיי עולם. והביא ראיה: מהא דאיתא במשנה במסכת הוריות (דף י"ג ע"א) האיש קודם לאשה להחיות, וישנה שני פירושים אם להחיות הפירוש לתת מזונות או כדעת הירושלמי להחיות ממש כמו אדם שטובע בנהר, ועיין שו"ת (יו"ד סי' רנ"א סק"א) שהסכים כן, הרי דיש שעת הכרעה בטובעים בנהר בין איש לאשה, בין כהן לוי וישראל, א"כ מסברה ודאי דהה"ד להכריע בין חיי עולם לחיי שעה ומצד יסודי לא תעמוד על דם רעך,

"וְאֵתָהּ קָח לְךָ בְּשָׂמִים רֹאשׁ מֵרֶדְדִּי וְקָנְמוֹ וְקָנְמוֹ בְּשֵׁם מִחֲצִיתוֹ מְשָׂמִים וּמְאֲתָיִם וְקָנְהָ בְּשֵׁם מְשָׂמִים וּמְאֲתָיִם" (ל כג).

הרמב"ם בהלכות כלי המקדש (פ"א ה"ג) כתב שהימורי שמביאים לשמן המשחה, הוא הדם הצרור בחיה שבהודו הידוע לכל שמתבשמים בה בני אדם בכל מקום.

והראב"ד משיג עליו וכותב: אין דעתי מקבלת שיכנסו במעשה הקודש דם שום חיה בעולם, כ"ש דם חיה טמאה, אלא שהמור הוא האמור בשיר השירים (ה א) "באתי לגני אחותי כלה אריתי מורי עם בשמי", והוא ממין עשב, או ממין אילן וריחו נודף.

הכסף משנה מוכח כתב ליישב את השגת הראב"ד, שיי"ל שסובר הרמב"ם שכיון שנשתנה מצורת דם ונעשה כעפר בעלמא והוא בושם מריח ריח טוב ביותר, למה יגרע. והנה לגבי דם החיה הזו, מובא נידון גם בהלכות ברכות לגבי ברכת בורא מיני בשמים, שבגמרא במסכת ברכות (דף מג ע"א) מובא א"ר חיסדא כל המוגמרות מברך עליהן בורא עצי בשמים, חוץ ממושק שמין ויהי הוא שמברכים עליה בורא מיני בשמים.

וכן כתב מרן בשולחן ערוך (או"ח סימן רט"ז סעי' ב) שאם אינו לא מין עץ ולא מין עשב כמו המוס"ק מברך בורא מיני בשמים. וכתב הרא"ש (סימן לה) יש אומרים שהמושק הוא זיעת חיה, ונכון יותר שחיה ידועה היא שיש

האם עם ישראל ישבו בסוכה ונטלו ארבעת המינים בהיותם במדבר? הוכח מפרשת השבוע!

לא יאמר הכתוב כלום מה יעשו, כי אם יאמר בחמשה עשר יום לחודש השביעי הזה חג הסוכות, ומסיים אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם, ואחר כך אמר ה' להם פרשה מיוחדת אך בחמישה עשר וגו' ולקחתם לכם וגו'

בספר אור תורה עה"ת (בפרשת אמור) הקשה מדוע בכל החגים הקב"ה מצוה אשר יעשו, בחג הפסח יאכלו מצות, ובחג השבועות יקריבו מנחת ביכורים, ברה"ה יעשו זיכרון תרועה, ביוה"כ יענו את נפשם, ובחג הסוכות

ויש לזה סימוכין מדברי הרמב"ם (מורה נבוכים ח"ג פרק מ"ג) בטעם מצות ד' מינים, לפי שהם שמחה בצאתם מן המדבר אשר היה לא מקום זרע ותאנה וגפן ורימון, ומים אין לשתות, לא מקום האילנות נותני פרי והנהרות, ולקח לזיכרון זה הנאה שבפירות האדמה והטוב שבריוח והיפה שבעלים והטוב שבעשבים וכו', ואלו הארבעה מינים הם אשר קבצו שלשה הדברים האלה האחד מהם רוב מציאותם בארץ ישראל בעת ההיא, והיה יכול כל אחד למצואם וכו', עכ"ל הרמב"ם.

והארץ לחזק דעתו בזה בשו"ת ציץ אליעזר (ח"ז סימן ל"א) וציין שכך משמע באברבנאל על התורה פרשת אמור וז"ל: בטעם מצות ערבי נחל, דלפי שלא היו במצרים וכל שכן במדבר נחלי מים עיינות ותהומות, לכך צווה כשיבאו אל ארץ נחלי מים ישמחו בערבותיה, עכ"ל.

האם מותר לתרום כליה כאשר יודע שעל ידי זה יפסיד מצות צום ביום כיפור?

לו ע"י"א) לפיכך נברא אדם יחידי, ללמדך שכל המאבד נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאילו איבד עולם מלא, וכל המקיים נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאילו קיים עולם מלא. ולכן יתכן שאמנם אינו חייב במצות תרומת כליה, אבל מכל מקום מצוה זו גדולה יותר מיום כיפור. ונראה להביא ראיה, שמותר לאדם להכניס עצמו למצוה שאינו חייב בה, כדי להציל נפש מישראל, למרות שעל ידי זה יתבטל ממצוה שחייב בה. שאינא במסכת בבא מציעא (דף ק"ד ע"א) אשכחה רבה בר אבוב לאליהו דקאי בבית הקברות של נכרים. שאל אותו רבה, לאו כהן הוא מר, מאי טעמא קאי מר בבית הקברות?!

והקשו התוספות (שם דף ק"ד ע"ב ד"ה לאו) איך החיה אליהו את בנה של הצרפתי, וטימא עצמו למת, הרי היה כהן? ויש לומר שכיון שברור לו שיחיה, היה מותר לו להיטמאות משום פיקוח נפש, יעו"ש.

ולכאורה קשה, לשם מה הוסיפו התוספות שהיה ברור לו שיחיה, הרי גם בספק פיקוח נפש מותר לעבור איסורים?

וביאר העמק שאלה (שאלתה קסז אות יז): כיון שהילד מת, אינו בכלל היתר פיקוח נפש, הנלמד מהפסוק, 'אשר יעשה אותם האדם וחי בהם' (ויקרא יח ה), אשר משם אנו למדים שגם על ספק פיקוח נפש, אנו דוחים את השבת. אלא שקיימת סיבה נוספת לחלל שבת, לא מצד וחי בהם, אלא מטעמו של רבי שמעון בן מסיבה שדרש בגמרא במסכת יומא (דף פה ע"ב): מניין לפיקוח נפש שדוחה את השבת, שנאמר (שמות לא טז) 'ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת'. אמרה תורה חלל עליו שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה. לפי טעם זה, אפילו כשבאים להחיות את המת, שלא שייך בזה הטעם של 'וחי בהם', בכל זאת כשברור שברור על ידי חילול זה שיקיים מצוות הרבה, אומרים אנו 'חלל עליו שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה'. ולכן הדגישו התוספות, שמותר היה לאלוהי הנביא להיטמאות למת, משום שהיה ברור לאלוהי שהילד יחיה וישמור שבתות הרבה. כיון שאילו לא היה ברור שיחיה, אסור היה לעבור על איסורים, מאחר ופסוק זה של 'ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת', נאמר דווקא בוודאי פיקוח נפש ולא בספק.

הרי אף שאדם מצווה להחיות פיקוח נפש, ולרפאות חולים, אבל אינו מצווה להחיות מתים, ומכל מקום מותר לו להכניס עצמו ולהציל מת, למרות שעובר על איסור, וזאת כדי שישמור שבתות הרבה, וזאת משום "פלט מעגל", שצריך לבחור במצוה הגדולה יותר, גם בעניינינו למרות שאינו מחויב בתרומת כליה, וחייב ביום כיפור, מכל מקום צריך להכניס עצמו למצוה זו, כדי שהלה ישמור על שבתות ויום כיפור הרבה.

ויש לדחות ראיה זו, כי איסורים נדחים מפני פיקוח נפש, וטומאת כוהנים הם איסורים, ולכן הם נדחים, והיה מותר לאלוהי להיטמאות, משא"כ צום יום הכיפורים שהוא ביסודו עשה, כמו שכתוב בתורה ו"ענינים" את נפשותיכם, אם כן ימתין עד אחרי יום כיפור, ואז יתרום כי יום כיפור הבא הוא כבר אחרי שנה, או שישתה מים מרים. ויתכן שטומאת כוהנים גם היא עשה של קדושים תהיו, ואם כן מוכח שמותר גם לעבור על עשה כשברור שיחיה. (חש"ח זבחים דף פו ע"ב).

אדם שחייב לבייש כהן או ישראל מי עדיף? הוכח מפרשת השבוע!

צדקה תחילה להלבישו, כל שכן שקודם בזה שלא לגרום לו שיצטרך להלבישו.

ויש להוסיף על פי דברי היד שאלו שיתכן שאף בבושה, כאשר יש לבייש מישהו, נאמר בזה הקל הקל תחילה, ולכן כתב שיש לבייש העבד לפני הישראל, הוא הדין בעניינינו, יש לבייש הישראל הפחות מקודש לפני הכהן המקודש. (חש"ח נדרים כ ע"א).

האם מותר לכימאי לבשל שוקולד, כדי לדעת האם יש בו בשר בחלב? הוכח מפרשת השבוע!

אלשיב זצ"ל שאלה זו, והשיב לי שיש מקום לדברי הדובב מישרים, והביא ראיה לזה, מדברי השיטה מקובצת במסכת בבא מציעא דף ע"א ע"א) לענין בהמה שהייתה אוכלת ומתרות דמותו בכה"ג לחסום את השור בדישו, פירוש מתרות כגון שדוחקות הרוחות בבטנה ומשלחת הזמורה. והוסיף שם בשם הרא"ש שאפילו למאן דלא דריש טעמא דקרא, הכא פשיטא דרחמנא לא אזהר אלא לטובתה של בהמה, אי משום דמעלי לה אי משום דלא תצטרע, עכ"ל.

וכן כתב גם מרן החו"מ"א במסכת שביעית (סימן ז סק"ד ד"ה ואם) והרמב"ן כתב טעם זה על הכתוב כמבואר בהדיה בדבריו ז"ל, ואין זה טעם למצווה, כיון שהוא פשוט הוא בכלל פשוט, עכ"ל.

הרי שמכיוון שמשמעות הפסוק הוא "לא תבשילי" משמע שהוא בשביל אכילה דווקא. ואם כן הוא הדיו בעניינינו אפשר לומר שכיון שהוא לא שפך

בסוכות תשבו וגו', ומדוע לא ציווה להם ה' משיבת הסוכה ומלקיחת ד' מינים בפעם הראשונה?.

והכתב: שנראה לעני"ד שבמדבר לא היו צריכים לשבת בסוכות, כי טעם ישיבת הסוכות הוא לזכר שישבו בסוכות במדבר בסוכות של ענני הכבוד, ובמדבר לא היו צריכים לזכר הזה. וכן מצות של ארבעת המינים לא היו מחויבים ג"כ במדבר, כי הכתוב מפרש שהמצווה של ארבעת המינים היא רק בבואם אל הארץ כמ"ש באספכם את תבואת הארץ וגו' ולקחתכם לכם, ועל כן אמר להם משה רבנו רק בט"ו יום לחודש השביעי וגו' כי יעשו חג הסוכות ביום הראשון וביום השמיני, ואח"כ אמר להם פרשה מיוחדת בבואם אל הארץ ישבו בסוכות וייקחו ד' מינים.

"וְיִשְׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשְּׁבוּת אֶת הַשְּׁבוּת לְדֹרֹתֵי פְרִיַת עוֹלָם" יהודי שראה את הסבל של חולי הדיאליזה, ואת ההתמודדות הקשה היום יומית שלהם, ולבו יצא מצער, לאחר כמה חודשים ראה איך שאור זורח על פניו של אחד החולים, ונעשה ממש ככריה חדשה, בבחינת 'מחיה המתים', נודע לו שיהודי תרם לו כליה, וברוך השם זה הפך אותו מאדם נטול שמחת חיים, לאדם חי ופורח. החליט אותו יהודי, שגם הוא רוצה לתרום כליה, הוא החל בתהליך של בדיקות, שאל על הסיכונים, ואז אמר לו הרופא, שבמצבו אין סיכון לתרום כליה, אבל בשנה הראשונה לא יוכל לצום ביום כיפור.

כעת התעוררו לו שתי שאלות:

א. האם מותר לתרום כליה עכשיו, כשעל ידי זה לא יוכל לצום ביום כיפור, או שמא אסור להכניס עצמו למצב כזה?

ב. גם על הצד שמותר לו לתרום כליה, למרות שיפסיד את הצום, האם ראוי להתנדב במצווה – למרות שהיא פיקוח נפש והיא מצוה גדולה וחשובה עד למאוד - אבל הוא לא חייב בה, ולא מוטל עליו לתרום כליה, ועל ידי יפסיד מצוה גדולה של צום ביום כיפורים שכן מוטלת עליו וחייב בה?

התשובה לשאלה א': מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל נשאל לגבי עולה חדש שהיה צריך למול, ובא בערב יום הכיפורים, ושאל האם לקיים את הברית עכשיו, ואז יצטרך לאכול ביום הכיפורים, או שמא עדיף לדחות את הברית לאחר יום הכיפורים כדי שיוכל לצום, והשיב הגרי"ש אלישיב זצ"ל לא כתוב ביום הכיפורים "שמור" ו"זכור", כמו שכתוב בשבת, דשם צריך לשמור שלא יבוא לידי חילול שבת כבר מיום רביעי, אבל ביום הכיפורים לא נאמרה הלכה כזו, ולכן ימול אע"פ שיצטרך לחלל עליו את יום הכיפורים. וכל שכן בעניינינו שאין בא לתרום בערב יום כיפור, אלא חודשיים קודם שמותר לתרום כליה, למרות

שיפטר מהצום. אמנם לגבי תרומת כליה ביום רביעי וחמישי שעל ידי זה יצטרך לחלל שבת, אולי אסור, וזאת על פי מה שכתב בביאור הלכה (סימן רמח ס"ד ד"ה ופוסק) שאפילו כשצריך להפליג בספינה לדבר מצוה, אם יודע שבזמן שיש לו צורך לחלל שבת, במלאכה דאורייתא, למרות שאז יהיה חייב לחלל שבת משום פיקוח נפש, אין שום טעם להתיר בזה אפילו כאשר מפליג בתחילת השבוע, אם יודע שבזמן יבוא לבסוף לחילול שבת.

התשובה לשאלה ב': לכאורה אין לתרום כליה כאשר מפסיד על ידי כך מצות צום יום כיפור, שהרי בתרומת כליה, למרות גודל וחשיבות המצווה, מכל מקום אינו חייב בה, בהתורה לא צוותה על האדם לאבד אבר כדי להציל חיי חברו, וכמבואר בארוכה בשיעורי תורה לרופאים (ח"ב סימן קלג) לעומת זאת, בצום יום כיפור הוא חייב, ואיך יכניס עצמו למצווה שאינו חייב בה, כשעל ידי זה מפסיד מצוה שחייב בה, אמנם אם יתרום, לא יעבור על שום איסור, כיון שעדיין לא נתחייב בצום יום כיפור, וכשיגיע יום כיפור, יהיה אנוס, אך יתכן שאין ראוי לעשות כן, להכניס עצמו למצווה שאינו חייב בה, ולהפסיד מצוה שחייב בה.

אמנם נראה שהרי פירש"י במסכת מועד קטן (דף ט ע"א) את הפסוק "פלט מעגל רגלך" - כלומר: שקול מצות ועיין בהן, איזו מצוה גדולה, ועשה הגדולה. גם בעניינינו למרות שאינו חייב במצות תרומה כליה, מכל מקום התורם, הוא מציל נפש אחת מישראל, ואמרו חז"ל בגמרא במסכת סנהדרין (דף

אדם חייב לצורך פיקוח נפש לגרום לבושה לישראל או לכהן, האם עדיף כבוד הכהן קודם, כמו שקודם בכל הקדמויות בסוף הוריות, או שבזה אין לו דין קדימה?

נראה שביישי הישראל, דאם הכהן קודם בכבוד לכבודו תחילה, כל שכן שקודם באיסור שלא לביישו תחילה, וכמו שקודם בנתינת צדקה שיש לו

מעשה בכימאי שרצה לבדוק על פי חכמת הכימיה אם בשוקולד מסוים יש חלב ושומן מן החי, ואין לאכול או לא, האם מותר או אסור?

בחוקי חמד על מסכת שבת (דף ק"ג ע"א) הבאנו את דברי הדובב מישרים (ח"א סימן ל בסופו) שהעלה צד התיר על פי דברי הכסף משנה בהלכות טומאת מת (פ"א ה"ב) שטעם האיסור של בישול בשר וחלב הוא משום שלא יבוא לאוכלו, ואם כן יש מקום לומר שכאשר מטרת הבישול הוא שלא יבוא לאוכלו, אין בזה איסור, ודומה למבואר בגמרא במסכת פסחים (דף י"א ע"א) 'כל עצמו לא בא אלא לבערו ויבא לאכלו', גם כאן שהוא עצמו מחור לבער את הבשר בחלב. וכי יבא לאכול? ולכן אולי מותר לבשלו. אך הוא עצמו מקשה על דברי הכסף משנה שדבריו צ"ע, ואין אנו יכולים לדרוש טעמא דקרא ולומר שכל האיסור של בישול בשר וחלב הוא רק משום סייג שלא יבוא לאוכלו, יעו"ש. ושאלתי את מרן הגרי"ש

ומעשה שהיה מרן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל הלך לים לצורך בריאותו, והמלווה שלו הבחין שהוא מחזיק משהו זעיר בידו, ושאלו מה הוא מחזיק, והשיב של הגר"ח שהוא מחזיק כמה גרגרים של מלח שנשארו בידו מהארובה האחרונה. ושאלו המלווה ומדוע הוא שומר על גרגרים מועטים אלו ולא משליכם?

השיב מרן זצוק"ל שמבואר בספר החינוך (מצוה תקכט): ששורש המצווה דבל תשחית ידוע, שהוא כדי ללמד נפשנו לאהוב הטוב והתועלת ולהדבק בו, ומתוך כך תדבק בנו הטובה ונרחיק מכל דבר רע ומכל דבר השחתה, וזהו דרך החסידים ואנשי מעשה אוהבים שלום ושמים בטוב הבריות ומקורבים אותן לתורה, 'ולא יאבדו אפילו גרגר של חרדל בעולם', ויצר עליהם בכל אבדון והשחתה שיראו, ואם יוכלו להציל יצילו כל דבר מהשחית בכל כחם, ולא כן הרשעים אחיהם של מתייקן שמחים בהשחתת עולם והמה משחיתים, במידה שאדם מודד בה מודדים לו, כלומר בה הוא נדבק לעולם, וכמו מה שכתוב (משלי יז ה) שמח לאד לא ינקה רע, והחפץ בטוב ושמח בו נפשו בטוב תלין לעולם, זה ידוע ומפורסם, עכ"ל. הרי שדרך החסידים הוא שלא לאבד אפילו גרגר של חרדל בעולם, והוא הדין לגרגר של מלח! (חש"ח חולין-ב קא ע"ב).

סיגריה שנטף עליה טיפת חלב וגם שומן של בשר, האם מותר לעשן את הסגריה?

בחלב, והעלה צד להתיר על פי דברי הכסף משנה (פ"א מהלכות טומאת מת ה"ב) שטעם האיסור של בישול בשר וחלב הוא משום שלא יבוא לאוכלו, ואם כן יש מקום לומר שכאשר מותר הבישול הוא שלא יבוא לאוכלו, אין בזה איסור ודומה למבואר בגמרא במסכת פסחים (דף יא ע"א) 'כל עצמו לא בא אלא לבערו ויבא לאכלו'! גם כאן שהוא עצמו מחזר לבער את הבשר בחלב. וכי יבא לאכלו? ולכן אולי מותר לבשלו. אך הוא עצמו מקשה על הכסף משנה שדבריו צ"ע, ואין אנו יכולים לדרוש טעמא דקרא ולומר שכל האיסור של בישול בשר וחלב הוא רק משום סייג שלא יבוא לאוכלו, יעו"ש.

ואין זה דומה לחמאה שנתבשלה בקדרה ברשת שהוא דומה לבישול, כי הוא מבעיר אותם כדי שיוציאו אור יקרות אור חנוכה וההדלקה היא לא כילוי השמן אלא שימוש בחמאה ושימוש בבשר בחלב אסרה תורה, ולכן נראה שהדלקה אסר המשני"ב ולא כילוי טיפת חלב ושומן שנטפו על הסיגריה.

ואין זה דומה לסיגריות שמעריבים בתוכו שומן טריפה שמעמיד את הסיגריה שלא יתייבש שבוה דן המתנת יצחק (ח"ה סימן טז) יעו"ש, כי שם רוצה את שומן האיסור, משא"כ בנידונו. לכן יתכן שמותר לעשן את הסיגריה הזו. (חש"ח חולין-ב קח ע"א).

חידה: איך יתכן שיהיה מצוה לומר לנכרי בשבת לרצף מדרכות?

ואם כן יתכן שכאשר רואה אבנים שהעכו"ם עבדו אותם, כגון אבני מרקוליס בהודו, יש מצוה אף לעכו"ם לאבדם מהעולם, ואם יש אפשרות בשבת לפרק את האבנים, ולרצף באבנים אלו את המדרכות, ריצוף זה נחשב לביטול עבודה זרה, כמבואר בגמרא ממסכת עבודה זרה (דף נ ע"א ובדף מב ע"א), אם כן מצוה לומר לעכו"ם לרצף את המדרכה, ואין בזה איסור של אמירת לנכרי, מפני שאומר לעכו"ם לעשות כן עבור עצמו, כדי שהוא עצמו יקיים את המצווה של ביטול עבודה זרה. ואף על פי שאפשר לבטל את הע"ז גם באופן אחר, ולאו דווקא על ידי ריצוף המדרכה, מכל מקום יעויין ברמב"ם בהלכות עבודה זרה (פ"ח ה"ב) שכתב: כיצד מבטלין אבני מרקוליס, כיון שבנה בהם בנין או חפה בהן את הדרכים הרי הן מותרות בהנייה.

ויתכן שאף לפי המנחת חינוך שאין מצוה על העכו"ם לאבד עבודה זרה, מכל מקום אם אין אפשרות לאבד את העבודה זרה ביום אחר, אלא רק בשבת קודש, יתכן שיהיה מותר לומר לעכו"ם לרצף את המדרכות כדי לבטל את העבודה זרה, שהרי שיטת בעל העיטור שמותר לומר לגוי לעשות מלאכה דאורייתא במקום מצוה, וכתב הרמ"א (או"ח סימן רעו ס"ב) שאפשר לסמוך על שיטה זו במקום צורך גדול, אבל שלא במקום צורך גדול אסור, כי רבים החולקים על סברה זו, ואם כן בנידונו שיש עבודה זרה, ויש לחשוש שיבוא לעובדו, ואין זמן אחר לבטלו כי אם בשבת, אולי מותר לומר לעכו"ם בשבת לבטלו על ידי הריצוף, וצריך עיון. (חש"ח ע"ז נ ע"א).

זאת בשביל לאכול אלא אדרבה לאסור את המאכל אין בזה איסור בישול בשר בחלב מדאורייתא.

לסיכום: ברור שהבעל לא נהג כדיו, ועבר על איסור מדרבנן, מ"מ הוא לא עבר על איסור מדאורייתא של בישול בשבת כיון שהוא קלקל, ולא על איסור מדאורייתא של בישול בשר בחלב, כיון שלא היה בשביל לאכול אלא אדרבה לקלקל.

וממשיך הגר"י זילברשטיין שליט"א וכתוב: ושמעתי מגיסי מרן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל דכמו כן לא עבר על איסור בל תשחית, מפני שעשה כן כי הוא חשב שבאמת אסור לאכול את המאכל ואין דרך אחרת לגרום שלא יאכלו מהם, וממילא אין בזה בל תשחית, וכעין המבואר בשבת (דף קכט ע"א) שרבה הקיז דם ושרפו עבורו ספסל כדי לחממו, ושאל אותו אביי והא קעבר מר משום בל תשחית, והשיבו לו דבל תשחית דגופאי עדיף לי, והוא הדין בענייננו, מכיוון שסבר שאסור לאכול את המאכלים, לא היה בזה איסור של בל תשחית כששפך לתוכו את החלב. ואין לומר שמכיוון שהוא תיקן את המאכל שלא יאכלו אותו, שממילא אין כאן מקלקל וחייב על איסור שבת, וכמו שמצינו שמי שקורע כלים בחמתו לא נחשב למקלקל כי הרגיע את רוחו. דמכיון שהאמת היא שמאכלים היו כשרים, והוא קלקלם לפי טעותו, ממילא לגבי איסור שבת פטור מדין מקלקל, אבל לא עבר על בל תשחית, כי חשב שהוא מציל את גופו.

"לא תבשל גדי בחלב אמו" (לד כו)

דנו הפוסקים האם מותר להדליק נר חנוכה בחמאה שנתבשלה בקדרה ברשת, והביא הבאר היטב (סימן תרעג סק"א) בשם השער אפרים דלחנוכה מותר, דאמנם בשר בחלב אסור בהנאה, אבל מצוות לאו ליהנות ניתנו, אך דאורייתא סתם בבית אסור, דאסורה בהנאה, עכתי"ד.

ובמשנה ברורה (שם סק"ב) פסק על פי הפרי מגדים (יו"ד סימן צט שפ"ד ס"ק יא) דאפילו לנר חנוכה אסור, דקעת כשמדליקו הרי הוא מבשל בשר בחלב, ויש בישול אחר בישול. ולכאורה ה"ה בענייננו דלדעת המשני"ב אסור.

אולם יתכן דמותר לעשנו גם לדעת המשני"ב, דאין זה "בישול" אלא "שריפה", הגע עצמך האם אסור לשרוף אשפה שזרקו לתוכה חתיכות גבינה וחתיכות בשר דנראה שהדבר מותר, שרק בישול המכשיר את הבשר וחלב נקרא בישול, אבל כשהוא מכלהו, אין לזה שם של בישול, שהשריפה מכלה אותן ולא מכשירה אותם לאכילה או לשימוש אחר, וה"ה הטיפת חלב והשומן של בשר שנטפו על סיגריה, העישון רק מכלה אותם, ולא מביא שום תועלת או הנאה למעשן, אלא שהעישון שורף אותם ומכלה אותם מהעולם.

וכמו כן יש לצרף את מה שכתב הדובב מישירים (ח"ה סימן ל בסופו) לעניין כימאי הרוצה לבשל שוקולד לידע אם יש בזה איסור אכילה מצד בשר

"וַיִּקַּח אֶת הָעֵגֶל אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׂרֹף בְּאֵשׁ וַיִּסְחֹן עַד אֲשֶׁר דָּק וַיִּזְרַע עַל פְּנֵי הַמַּיִם וַיִּשְׂקֶן אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (לב כ).

יש להסתפק האם יש מצוה לעכו"ם לאבד עבודה זרה, כמו שהם מצווים שלא לעבוד עבודה זרה, או שמצווה זו לאבד את העבודה זרה, מוטלת רק על בני ישראל?

והנה יעויין במנחת חינוך (מצוה תלו) שכתב שהמצווה לאבד עכו"ם נוהג בכל אישי ישראל, אך בבן נח, אף שמצווה על עבודה זרה, היינו שלא לעבוד, אבל לא על איבוד עבודה זרה, ע"ש.

ואולם מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל אמר: שנראה שיש ענין לעכו"ם לאבד עבודה זרה, מהא דנאמר בגמרא במסכת עבודה זרה (דף מג ע"א) אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יהושע בן לוי פעם אחת הייתי מהלך אחר ר' אלעזר הקפר בריבי בדרך, ומצא שם טבעת ועליה צורת דרקון... מצא עובד כוכבים גדול ואמר לו בטלה ולא בטלה, סטרו ובטלה, ע"ש. ואם נאמר שאין מצוה לעכו"ם לאבד ע"ז, איך היה מותר לרבי אלעזר הקפר לסטור לעכו"ם. ואף אם נאמר שאין בזה איסור מעיקר הדין, ודאי שאין זה מהראוי להכות עכו"ם סתם. ומכאן נראה שאף העכו"ם מצווה לאבד עבודה זרה מהעולם.

וטעמו של דבר נראה, מפני שמבואר בספרי (פרשת ראה פסקה צו) "שכל זמן שעבודה זרה בעולם חרון אף בעולם, נסתלקה עבודה זרה מן העולם נסתלק חרון אף מן העולם", וממילא על כולם יש מצוה למנוע חרון אף מהעולם, גם על נכרים, ועוד כדי שלא יבואו העכו"ם להיכשל בעבודה זרה.

לאחר עספר שנים של הדפסת והפצת עלון זה בארץ ובחו"ל, פאחר והוצאת העלון כרוכה בהוצאות כספיות גדולות, לצערנו הרב אנו נאלצים לצמצם מאוד את כמות הדפסת והפצת העלונים.

מעוניין לזכות את הרבים? אתה יכול בשמחה להדפיס עלון זה ולהפיצו באזור מגורך.

ניתן לעזור בהוצאת והפצת העלון ולהקדיש עלונים לזיכוי הרבים לבריאות אושר נחת וזש"ק ולע"ז קרובים וידידים.

המעוניין להיות שותף בהוצאת העלון ולזכות את הרבים וכול לפנות לטלפון: 052-814448

ניתן ולהיות שותף בזיכוי הרבים ולתרום גם בביט בטלפון: 052-8144488